

Mekteb-i Mülkiye (Siyasal Bilgiler Okulu)

Ankara Üniversitesi içinde yer alan Siyasal Bilgiler Fakültesi (Mülkiye Mektebi) köklü bir eğitim kurumudur.

Mülkiye Mektebi, Osmanlı Devleti'nin çağdaşlaşma ve "Batılılaşma" gayretlerinin yoğun olduğu 19. yüzyılda, İstanbul'da kurulmuş olan bir eğitim kurumudur. Başından itibaren, kuruluş gayesine yakışır şekilde hizmet sağlayan, ülkedeki yenileşme ve iyileşme hareketlerinde baş çeken bir okul haline gelmiştir.

Bu değerli eğitim kurumunun başkent Ankara'ya getirilip, Ankara Üniversitesinin bir parçası haline gelmesini sağlayan kişi de Türkiye'nin birinci Cumhurbaşkanı **Mustafa Kemal Atatürk**'tür.

Mülkiye Mektebinin, Atatürk ile münasebetlerindeki ilk önemli adım 1934 yılında atılmıştır. Bu gelişme şöyle olmuştur: her yıl Aralık ayının dördünde, Mektebi Mülkiye olarak bilinen okulun "kuruluş yıl dönümü" çeşitli anma törenleri ile kutlanmaktadır. Bu törenlerde, okulun kuruluş gayesi, hizmet ilkeleri ve kuruluşundan beri hizmeti geçenlere duyulan minnet duyguları ifade edilmekte ve yeni mezunlara da görev ve mesuliyetleri hatırlatılmaktadır.

1934 yılının 4 Aralık günü "Mekteb-i Mülkiye kutlamaları", Ankara'da bulunan ve hükümette görev almış olan mezunları tarafından düzenlenmiştir. Bu kutlama töreni, o tarihte, Ulus'ta bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisinin tam karşısında ki **Ankara Palas**'ta düzenlenmiştir. 1934 yılının "Dört Aralık Mülkiye Töreni"ne, TBMM Başkanı **Kazım Özalp**, Başbakan **İsmet İnönü** ve birçok bakan da katılmıştır. Tören sırasında, meclis başkanı Kazım Özalp, Ankara'da bulunan Mülkiyeliler adına saygıdeğer Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk'e bir telgraf çekerek Mülkiyelilerin Atatürk'e olan bağlılık, sevgi ve saygılarını belirtmiştir.

Atatürk de gösterilen bu saygı ve sevgi jestine karşılık hemen bir telegrafla cevap vermiş ve yeni yapılmış olan Dil devriminin kurallarına uygun olarak hazırlattığı bir telegrafla "*..siyasal bilgiler okulası çıkışlılarına, teşekkür ve takdirini*" bildirmiştir.

Bu telgraf sonrasında okulun adı Türkçe ses uyumu kuralları da göz önüne alınarak " Siyasal Bilgiler Okulu" şeklinde değiştirilmiştir. Böylece TBMM'nin Mustafa Kemal'e "Atatürk" soyadını vermesinden tam on bir gün sonra bizzat Atatürk, bu tarihî okula " Siyasal Bilgiler Okulu" adını vermiştir. 1935 yılında çıkartılmış olan 2777 sayılı kanunla okulun adı resmen "Siyasal Bilgiler Okulu" haline getirilmiş ve 1936-37 ders yılına bu isimle ve Ankara'daki yeni yerinde başlamıştır.

Atatürk'ün Ankara'ya kazandırdığı Mekteb-i Mülkiye'nin kuruluş tarihini bazı tarihçi ve araştırmacılar 15.yy da Sultan II. Murat döneminde kurulan Enderun Mektebi'ne kadar dayandırmaktadırlar. Ama asıl önem kazanmaya başlaması ise Fatih sultan Mehmet zamanına gerçekleşmiştir. Fatih döneminde, devletin korunması ve devlet işlerinin yürütülmesi için gerekli olan mülki ve idari kadroları yetiştirmek üzere bu okul yeni baştan düzenlenerek hizmete sokulmuştur.

Diğer bazı araştırmacılara göre ise Mülkiye Mektebi daha çok 19. yüzyılın yani Islahat ve Tanzimat hareketlerinin bir ürünü olarak gelişmiş olduğu şeklindedir. Her iki tezde de öne çıkan müşterek hususlar şunlardır: Mülkiye mektebi çok köklü ve eski bir tarihe dayanmaktadır. Bu eğitim kurumu, kaliteli devlet adamı ve üst düzey yönetici yetiştirmek için kurulmuş, planlanmış bir kurumdur.

1856 Islahat Fermanı'ndan sonra özellikle eğitim ve bilim alanlarında yenilikler yapılması zarureti devletin üst makamlarınca kabul edilince, bu alanda gerekli adımların atılmasına karar verilmiştir. 1858 yılında modern anlamda

bir iç işleri bakanlığı kurulmuştur. Bu karar ve işlemin, Mekteb-i Mülkiye'nin gelişiminde doğrudan etkili olmuştur. Devlet idaresinde etkili olabilecek vali, mutasarrıf, kaymakam ve kaza müdürlerinin yetki ve görevleri bir kanunla belirlenmiş ve bu makamlara eleman yetiştirecek bir okulun (Mekteb-i Mülkiye'nin) kurulması için de inceleme yapmak ve teklifte bulunmak üzere Meclis-i Ali-i Tanzimat 'a görev verilmiştir. Yapılan hazırlıklar padişaha sunulup, onayı alındıktan sonra bakanların katılımı ile Meclis-i Tanzimat tarafından Mekteb-i Mülkiye'nin tüzüğü hazırlanmıştır. Okula sınavla alınan 50 öğrenci 12 Şubat 1859 yılında eğitime başlamıştır.

İlk defa Mekteb-i Fünun-u Mülkiye olarak faaliyete geçen bu okulda kaymakamlık mesleği "kariyer bir meslek" haline getirilmiştir. Ders müfredatı ile derhal dikkat çekmeye ve fark yaratmaya başlamış ve ekonomi politik dersi adı altında yeni bilgiler öğrencilere sunulmuştur. 1868 de eğitim 4 yıl olarak belirlenmiştir.

Yaklaşık 10 yıl sonra 1877 tarihinde sultan II. Abdülhamit'in buyruğu ile Mekteb-i Mülkiye yüksekokul konumuna getirilmiş ve Mülkiye okulu daha geniş olanaklara kavuşturulmuştur. Okulun gösterdiği başarılar sonucunda eğitim 5 yıla çıkartılarak toplam 250 öğrenci ile devam edilmesine karar verilmiştir. Devletin çeşitli bakanlıklarına ve özellikle de içişleri, dışişleri, maliye bakanlıklarının üst düzey bürokrat mevkilerine atanabilecek, iyi eğitim almış, iyi lisan bilen, diplomalı ve yetenekli eleman yetiştirilmesi için okul geliştirilmiştir. Bu mektebin önemi ve özellikleri 19 Mart 1877 de açılan Meclis-i Mebusan'da yapılan konuşmalarda yer almış, özellikleri meclis üyelerine anlatılmış ve tutulan zabıtlarla bu okul tarihe geçmiştir. Statüsü yükseltilmiş olan bu okulun masrafları bizzat Sultan tarafından karşılanmış olması sebebiyle de, o tarihten itibaren bu okul, "Mektebi-Mülkiye'yi Şahane" adı ile anılmaya başlamıştır.

O dönemde Paris'te yayımlanan "Deba" gazetesi Mekteb-i Mülkiye'ye geniş yer vermiştir. Osmanlıda kurulan yeni kurumlardan, Tıbbiye ve Mülkiye okullarından ve onların eğitim kalitesinden övgü ile bahsedilmiştir. Profesörlerin derslerini hiç bir baskı altında kalmadan öğrettikleri ve öğrencilerin tutumlarının çok ciddi olduğu gibi hususlar üstünde durulmuştur.

1899'larda ise Türkiye'de sivil yüksek okul olarak, ilk kez olmak üzere spor dersleri müfredata eklenmiş ve okula bir kapalı spor salonu yaptırılmıştır. Aynı yıl, Milli Eğitim bakanlığı, istedikleri takdirde, Mülkiye mezunlarına, ülkede ki liselerin müdür ve öğretmen kadrolarına atanabilme hakkını tanımıştır. Böylece Mülkiye mezunlarına çeşitli alanlarda, yurdun her tarafında hizmet verebilme ve aydınlatma hareketlerinde öncü olma şansı tanınmıştır.

1908'de başlayan II. Meşrutiyet döneminde ise ülkede yer alan siyasî değişimlerden okul da etkilenmiş ve şekil değiştirmeye başlamıştır. Meşrutiyet dönemi yıllarında okul, ilk defa kendisini çok özel yapan "şahane" sıfatını kaybetmiş, adı sadece "Mekteb-i Mülkiye" olarak tescil edilmiştir. Bu isim değişikliği ardından okulun özel sınavla öğrenci seçme hakkı kaldırılmış ve başvuran herkes okula alınmıştır (yıllık 40 kişilik kontenjan yerine, başvuran 413 kişinin okula alınması gibi). Bu olay okulun kalite ve hizmet ölçülerini son derece olumsuz etkilemiş ve sarsmıştır. Sonuçların kötülüğü sebebiyle iki yıl içerisinde bu yanlış uygulamadan vazgeçilmiştir. O dönem içinde ülkede ki siyasi karışıklıklar ve kamplaşmalar Mekteb-i Mülkiye'ye de yansımış ve okul "siyasi kamplaşma merkezlerinden birisi" haline gelmiştir. Bu kamplaşma ve çekişmelerin okula verdiği en büyük zarar, 1915 yılında bütçeden hiçbir ödenek alamayarak, kapanması olmuştur. Bu durum ortaya büyük bir boşluk çıkartmıştır.

Duyulan acil ihtiyaç üzerine, okul 1918 yılında tekrar açılarak, adeta bıraktığı noktadan eğitime devam etmeye başlamıştır. Yalnız, bu defa, açılan okulun tekrar parasızlık sebebi ile kapanmaması için çeşitli idari önlemler alınmış ve okula sadece seçkin öğrenci kabul edebilecek kısıtlı kontenjan sistemi yeniden yürürlüğe konmuştur. Mülkiye

Mektebi ilk defa yeni bir kanunla **Dâhiliye Nezaretine** (İç İşleri bakanlığına) bağlanmış ve daha sonra, 1920 yılında bir kanunla Maarif nezaretine yani Milli Eğitim Bakanlığına bağlanması sağlanmıştır.

Meşrutiyet döneminde bazı gruplar mülkiyenin prestijini düşürmeye çalışırken, diğer bazı gruplar da bu değerli tarihi okulu modernize ederek onu Paris Siyasal Bilgiler Serbest okulu seviyesinde bir tüzel kişiliğe kavuşturmaya gayret etmişlerdir. Bu ikinci grubun gayretlerinin üstün gelmesi sonucunda, Mekteb-i Mülkiye (MM) okulunda büyük yenilikler gerçekleştirilmiş, eğitim programı yeniden düzenlenerek 4 yıla çıkartılmış ve son iki yıl içinde ihtisaslaşma sağlanmıştır. Böylece Mülkiye Mektebi resmi olarak 1913 yılından itibaren İdarî, Malî ve Siyasî şube olmak üzere 3 şubeye ayrılarak, devletin çok çeşitli alanları için üstün eğitimli eleman yetiştirmeye başlamıştır.

Bütün bu karışıklık ve dalgalanmalar sırasında beklenilmeyen bir gelişme daha olmuştur. Bu da, Mülkiye Mektebinin öğrenci derneğidir. Bu kuruluş, 14 Aralık 1908 yılında resmen faaliyete geçerek, öğrenci ve mezunlarına sahip çıkmış, onlarla etkili iletişim kurarak onları yönlendirmiştir. Mülkiye Öğrenci Derneği, Türkiye’de kurulan ilk öğrenci derneği olup “*müdevimin-i mülkiye cemiyeti*” adı altında faaliyete geçmiştir. Bu dernek yaptığı çalışmalarla hem okulun gidişatı ve hem de ülkede ki gelişmeler üstünde etkili olmaya başlamıştır. Bu dernek sayesinde öğrenciler okul yılları içinde örgütlenme kültürünü de öğrenip, kullanmaya başlamışlardır.

Kurtuluş Savaşı yıllarında, milliyetçi güçlerin ve Anadolu kuvvetlerinin düşman karşısındaki zaferlerini, bütün yasaklamalara ve ellerinde ki kısıtlı olanaklara rağmen yaptıkları törenlerle kutlayan Mülkiyeliler, İstanbul’daki işgal güçlerinin öfkesine hedef olmuşlar fakat tutumlarından vazgeçmemişlerdir.

Vatan Marşı veya Mülkiye Marşı olarak bilinen marş, 1919 yılında İstanbul’un düşman kuvvetleri tarafından işgal edilişi sırasında 19 yaşındaki bir Mülkiye öğrencisi tarafından yazılmıştır. İşgal şartları altında yazılan ve bestelenen çok etkili marşlardan birisidir. Güftesinde “*Başka bir aşk istemez aşkınla çarpar kalbimiz, Ey vatan gözyaşların dinsin, yetiştik, çünkü biz...*” diyen satırlar da, Mülkiyelilerin geleneksel düşünce ve inançlarını yansıtmaktadır. (Güfte: Mülkiye mektebi talebelerinden Cemal, Nisan 1919; Beste: Mülkiye Mektebi müzik öğretmeni Musa Süreyya)

4 Kasım 1922 yılında İstanbul yönetimine TBMM’nin el koymasından sonra, Mülkiye Mektebi, TBMM hükümetinin Maarif yani **Eğitim bakanlığına** bağlanmıştır. Yeni hükümet bu okul için hiç bir özveriden kaçınmamıştır. Bu geçiş dönemi içinde okuldaki öğrenciler, okul taksitlerini ödememek için greve gitmişlerdir. Bu olay Mülkiye tarihinde ki ilk öğrenci grevidir. Bu grev, çok hızlı bir şekilde değişen kararlar karşısında öğrencilerin tepkisidir. Aslında, grev İstanbul Hükümeti ile Ankara hükümeti arasında ki yetki alanı çekişmesi sonucunda ortaya çıkan bir karışıklığın ürünü olup, öğrencilerin “taraf olmalarının” da ifadesidir. Yani, Mülkiye öğrencilerinin, İstanbul hükümetine karşı direnme hareketidir. Bu kriz, ancak hocalarının yardımı ile atlatılabilmektedir.

Ankara Hükümetinin hazırlattığı **Tevhid-i Tedrisat Kanunu** çıktıktan sonra dersler 1924’te yeniden düzenlenmiştir. Zaten çok ilerici ve çağdaş bir yapı ve programa sahip olan Mülkiye Mektebi daha belirgin bir sisteme oturtulmuştur. 1926’dan sonra özellikle daha “Batılı bir karakter” verilen okulda yabancı dil şart hale gelmiş ve müfredat eğitiminin yanı sıra “iyi bir insan olmak” ve “görevde verimlilik” olguları da büyük önem kazanmaya başlamıştır. Bu olgular okulun hedefleri arasına girmiş, yetiştirdiği elemanlarda bulunan ve onları farklı kılan unsurlar haline gelmiştir.

Okulun tarihinde çok önemli bir dönüm noktasını teşkil edecek olan gelişmeler ise 1935 yılında başlamıştır. 1935 yılının Meclis bütçe görüşmeleri sırasında yer alan müzakerelerde Mülkiye Mektebinin Ankara’ya getirilmesi, adına ve geçmişine yaraşır bir yerde yeniden kurulup, teşkilatlanması dile getirilip, müzakere edilmiştir. Bu okulun Ankara’da

olmasının önemi vurgulanmış ve bu işlemler için yeterli fonların ayrılması talep edilmiştir.

“Mülkiye'nin Ankara'ya taşınması projesinde” özellikle Mülkiye'nin 1911 mezunlarının ve o sırada Milli Eğitim bakanı olarak görev yapan Abidin Özmen'in rolü ve etkisi büyük olmuştur. Milli Eğitim ve **Maliye** bakanlıklarının birlikte hazırladıkları bir kanun tasarısı, TBMM'ye sevk edilmiş ve mecliste onaylanarak, yasalaşmıştır. Bu yasaya dayanılarak, Ankara'nın Cebeci semtinde, *Topraktepe mevkiinde* Mülkiye mektebinin ana binasının yapımına başlanmıştır. Bugün, halen hizmet vermekte olan bina ve ekler, sonraki yıllarda bu ana bina etrafında geliştirilmiştir.

Başından beri ilerici ve yapıcı hizmetler vermesi için kurulmuş olan Mülkiye mektebi, Atatürk döneminde kurulmakta olan yeni başkent Ankara'nın dinamik ve yenilikçi atmosferinden fazlasıyla etkilenmiştir. Okul, bu ortam içinde kalıcı bir yerleşim merkezine ve çok daha sağlam bir kurumsal yapıya kavuşturulmuştur.

Yasal temeller kurulduktan sonra, Mülkiye Mektebi'nin okul binası süratle tamamlanmış ve 15 Kasım 1936 yılında, eğitim bu yeni binada başlatılmıştır. Okul kullanıma hazır olduktan sonra, okulun öğrencileri özel bir merasimle İstanbul'dan ayrılmış ve kendilerine tahsis edilen özel bir trenle Ankara'ya ulaşmışlardır. Mülkiye Mektebinin öğrenci ve hocaları Ankara garında da büyük bir merasimle karşılanmış, büyük bir heyet eşliğinde yeni kalacakları okul ve yatakhaneyi barındıran binaya götürülmüşlerdir.

Atatürk de bizzat gönderdiği bir telgrafla Mülkiyelilerin Ankara'ya gelişlerini kutlamış ve onlara olan güven ve sevgisini tekrarlamıştır. Ankara'da, 1936 yılından itibaren eğitime başlayan okul, tekrar 4 yıla çıkartılmıştır. Atatürk'ün bu kadar önem verdiği Mülkiye okulu, bundan sonraki yıllarda devletin ihtiyacı olan kaliteli devlet kadrolarını yetiştirmekte çok önemli bir rol oynamıştır.

Siyasal Bilgiler Fakültesi (SBF) tarihi boyunca daima üç ana hedefe hizmet etmeye çalışmıştır:

1-Devlet örgütünü, yönetim ve yöntemlerini Batılı anlamda yenileştirmek

2-Devletin çalışmalarını sistemleştirmek,

3-Kurulan yönetim mekanizmasını bilgi ve beceriklilikle işletecek gücü ve kafaları yetiştirmek.

4-Bir de yazılmayan ama ana hedefler içinde varlığı kabul edilen prensiplerden birisi de “kaliteli iyi ve dürüst insan” yetiştirmek amacını gerçekleştirmek olmuştur.

Üstün kaliteli, iyi bir öğretimin yanı sıra dernekleşme, organize olma yetenekleri ve deneyimlerinin sağlandığı okulda bir de “Mülkiye dergisi” çıkartılmaya başlanmıştır. Bu dergi tamamen öğrencilerin kendi gayret, tertip ve yazıları ile gerçekleştirilmiştir. Baskıları ise okulda taşbaskı olarak bilinen kendi matbaalarında yapılmıştır. Bu gayretler sonucunda öğrenciler, kitle iletişiminin önemini ve bunun kullanılma yol ve metotlarını daha okul yıllarında öğretmeye başlamışlardır. Dergi adeta uygulamalı eğitim ve öğretim yöntemi haline gelmiştir.

Ayrıca Mülkiye mektebinde ve sonra Siyasal Bilgiler Fakültesinde düzenli aralarla konferanslar, anma toplantıları ve sergiler gibi kültür etkinlikler de gelenekselleştirilmiştir. Bunların yanı sıra, okulun her yıl yurt içi ve yurt dışı inceleme gezileri düzenlemesi, onun en önde gelen ayrıcalıklarından olmuştur. Bu gelenekler bugüne kadar devam etmektedir.

Atatürk'le kurulan yakın temas ve onun destek ve teşviki ile Ankara'ya taşınan Mülkiye Mektebi, yeni Başkent'te, kendi yeni binasında faaliyete geçtikten sonra bu yeni ortamda çok iyi organize olmuş ve faaliyetlerini sağlam temellere oturtmuştur. Böylece, Mülkiye Mektebinin devlet idaresinde ve önemli bürokratik yapılanmalarda çok etkili hale

gelmesi de kaçınılmaz olmuştur.

Atatürk döneminden sonra Siyasal Bilgiler Okulu (Mekteb-i Mülkiye)'nin diğer bir dönüm noktası 3 Nisan 1950 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 5627 sayılı "Siyasal Bilgiler Okulu'nun, Siyasal Bilgiler Fakültesi adıyla Ankara üniversitesine katılması hakkında kanun" la gerçekleşmiştir. Böylece, Mülkiye Mektebi, Ankara Üniversitesine bağlanmış, onun bünyesinde modern bir Siyasal Bilgiler fakültesi olarak görev yapmaya başlamıştır. Bu işlemlerin gerçekleşmesinde, Prof. Dr. Fethi Çelikbaş'ın ve Prof. Dr. Fadıl Hakkı Sur'un büyük emekleri bulunmaktadır.

1970'lerde Mülkiye'yi ayrı bir üniversite yapma girişimleri olmuş hatta arazi tahsisi bile yapılmıştır. Lakin 1980 sonrasında bu projeden tamamen vazgeçilerek fakültenin Ankara Üniversitesi içinde devamı sağlanmıştır.

Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin birçok önemli kurum için bir başlangıç noktası olma özelliği de mevcuttur. Mesela, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi enstitüsü (TODAİE), Bir Aralık 1954 yılında, Siyasal Bilgiler Fakültesine bağlı olarak hayata geçirilmiş, sonra ki yıllarda özerk hale gelmiştir.

Aynı şekilde 1962 yılında Basın, Yayın Yüksek Okulu, Siyasal Bilgiler Fakültesine bağlı olarak kurularak, hayata geçirilmiştir. 1982 yılına kadar devam eden bu işbirliğinden sonra yüksek okul, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi adı altında bağımsız bir fakülte haline getirilmiştir.

1978 yılında Gelişme ve Toplum Araştırma Merkezi (GETA) ve daha sonra da İnsan Hakları ile 1981 yılında kurulan Sosyal Politika Enstitüsü de yine Siyasal Bilgiler Fakültesine bağlı Enstitüler niteliğinde kurulmuş ve daha sonraları yarı bağımsız veya tam bağımsız hale gelmişlerdir. Bu enstitüler ve 1987'de kurulan ATAUM, yani Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi halen Siyasal Bilgiler Fakültesi bünyesi ve genel çatısı altında faaliyet göstermektedirler.

Mekteb-i Mülkiye veya Siyasal Bilgiler Fakültesi olarak bu kurumun öğrenci ve hocaları her zaman ülke siyasetinin içinde olmuşlardır. Olayları, siyasi dalgalanmaları, krizleri ve aşamaları yakinen yaşayıp, tepki vermişlerdir.

1950'li yıllar, fakülte öğretim üyeleri ve öğrencilerinin, ülkenin güncel siyasal etkinliklerine yoğun bir şekilde girmeye başladıkları ve dönemin iktidarı ile ters düştükleri yıllar olmuştur. 1960 darbesi sırasında bu fakülte ön planda yer almış hatta 30 Nisan-30 Mayıs 1960 arasında bir ay için kapatılıp, sonradan tekrar açılmıştır.

Siyasal Bilgiler Fakültesi (Mekteb-i Mülkiye) çok uzun yıllar devlet bürokrasisinin kilit noktalarına hâkim olmuş bir eğitim müessesidir. Bu hususu ilave bilgilerle aydınlatmak gerekirse, Mesela:

Vali ve Kaymakamlar: uzun yıllar bu makamlar yüzde doksan oranında Mekteb-i Mülkiye mensupları tarafından doldurulmuştur. Hatta, bu makamlara göre idareci yetiştirmek için kurulan bir okul olduğu için adeta yıllarca bu görevin tekeli de elinde tutmuştur.

Mali Amirler: aynı şekilde büyük ölçüde Mülkiye mensupları arasından çıkmıştır. Mülkiye mensupları devlet mekanizmasını yönetmek için yetiştirildikleri için bir çok bakanlıkların başına getirilmiş veya çeşitli üst düzey yönetici kadrolarında istihdam edilmişlerdir.

Dışişleri Bakanlığında, 1990'lara kadar büyükelçilerin ve konsolosların yüzde doksan beşi yine Mülkiye Siyasî şube mensupları arasından seçilmiştir.

Bu durum ancak 1980'li yıllarda başbakan Turgut Özal'ın gayretleri ile değişmeye başlamıştır. Başbakan Özal,

Mülkiyenin etki ve filli tekeline kırmak için birçok üniversitede siyasal bilgiler fakülteleri açtırmıştır. Yine, YÖK kanununun da yaptırdığı değişikliklerle birçok diğer fakülte mensubunun da Dış İşleri Bakanlığında görev alabilmeleri sağlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti devletinde, 1920 den itibaren, halen makamda olan kişi dahil tam 42 kişi dış işleri bakanı olarak görev almış bulunmaktadır. Bunlardan bazıları birkaç dönem bakanlık yapmıştır. Bu 42 kişinin 16 tanesi Mekteb-i Mülkiye veya Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunudur. Bunların isim ve görev yılları şöyledir:

·Ahmet Muhtar Mollaoğlu	09.02.1921- 16.05.1921
·Şükrü Saraçoğlu	11.11.1938- 13.08.1942
·Hasan Saka	13.09.1944- 10.09.1947
·Fatin Rüştü Zorlu	25.11.1957- 27.05.1960
·Osman Olcay	26.03.1971- 03.12.1971
·Ü. Haluk Bayülken	11.12.1971- 25.01.1974
·Gündüz Ökçün	21.06.1977- 21.07.1977
·Hayrettin Erkmen	12.11.1979- 05.09.1980
·İlter Türkmen	21.09.1980- 24.11.1983
·Vahit Melih Halefoğlu	13.12.1983- 21.12.1987
·Mesut Yılmaz	22.12.1987- 20.02.1990
·Hikmet Çetin	21.11.1991- 27.07.1994
·Mümtaz Soysal	27.07.1994- 28.11.1994
·Murat Karayalçın	12.12.1994- 27.03.1995
·Şükrü Sina Gürel	12.07.2002- 19.11.2002
·Yaşar Yakış	19.11.2002- 14.03.2003

Bir de Mülkiye Mektebinde akademisyen olarak görev yapanları arasından (Fuat Köprülü, Ali Bozer, Coşkun Kırca ve Deniz Baykal) gibi isimler, dışişleri bakanı olarak görevlendirilmişlerdir. Bu kişiler de, Mülkiye ekolü içinde sayılacak olursa Mülkiyeli dış işleri bakanı sayısı 20'e yükselmiş olur.

Türkiye Cumhuriyeti devletinde, 1920'den bu yana Başbakan olarak görev yapan 28 kişiden dört tanesi de Mülkiyeli olup, isim ve görev dönemleri şöyledir:

* Şükrü Saraçoğlu	09.07.1942- 09.03.1943
	09.03.1943- 07.08.1946
·Hasan Saka	10.08.1947- 10.06.1948
	10.06.1948- 16.01.1949

·Ferit Melen 17.04.1972- 15.04.1973

·Mesut Yılmaz 23.06.1991- 20.11.1991

06.03.1996- 28.06.1996

30.06.1997- 11.01.1999

Ayrıca, Mülkiye Mektebi ve Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunları veya Siyasal Bilgiler Fakültesinde başlayıp, gelişip sonradan bağımsız kurumlar haline gelen eğitim kurumlarından mezun olanlar arasından her siyasi parti için çok sayıda milletvekili çıkmıştır. Bu durum halen devam etmektedir.

Oya AKGÖNENÇ

KAYNAKÇA

ASLANTEPE, Cengiz , “Mekteb-i Mülkiye’den Siyasal Bilgiler Fakültesi’ne”, **1959-2009 150 Yılın Tanıklığı, Bilgiler, Belgeler, Görüşler**, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 2009.

ÇANDIRCI, Musa, SÜSLÜ, Azmi, **Ankara Üniversitesi Gelişim Tarihi**, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Yayın no:82; tanıtıcı yayınlar dizisi:2, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1982.

Mülkiye Marşı hakkında bilgi: Mektebi Mülkiye- Siyasal Bilgiler Okulu, Siyasal Bilgiler Fakültesi’nin 142. Kuruluş Yıldönümü dolayısıyla düzenlene tören davetiyesinden. Ankara-4 Aralık 2001.

Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler (I. Cilt tarihçe) 1859-1949, Der. Ali Çankaya, M.M ve S.B.O. Örnek Matbaası, Ankara 1954.

Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler (II. Cilt) (Hal tercemeleri Kısmı) 1860-1949, Der. Ali Çankaya, M.M. ve S.B.O. Mezunları. Örnek Matbaası, Ankara 1954.

ÖZTÜRK, Temurhan, **Ankara’nın Mülkiyesi 1936-2007**, Mülkiyeliler Birliği Vakfı yayını, no:35, Ankara 2007.

TIRAŞ, **Muzaffer, Mekteb-i Mülkiye’nin İstanbul Yılları**, İmge yayınevi, Ankara, 2013.

YAVUZYİĞİT, M. Hikmet, **Mülkiye Tarihi (1859-1999)**, Mülkiyeliler Birliği Vakfı yayınları, no: Ankara 1999.

Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler (Mülkiye Şeref Kitabı) (IV. Cilt) Mekteb-i Mülkiye Mezunları, Der. Ali Çankaya, Mars Matbaası, Ankara 1968-69.

Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler (Mülkiye Şeref Kitabı) (V. Cilt) Mülkiye Mektebi-Siyasal Bilgiler Okulu Mezunları, Der. Ali Çankaya, Mars Matbaası, Ankara 1968-69.

Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler (Mülkiye Şeref Kitabı) (VI. Cilt) S.B.F.(I. Kısım) Mezunları, Der. Ali Çankaya, Mars Matbaası, Ankara 1969-70.

Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler (Mülkiye Şeref Kitabı) (VII. Cilt) S.B.F.(II. Kısım) Mezunları, Der. Ali Çankaya, Mars Matbaası, Ankara 1969-70.

Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler (Mülkiye Şeref Kitabı), (VIII. Cilt) M.F.M-M.M.Ş.-M.M.-S.B.O.-S.B.F’ne ait (1859-1967) Endeksler, İstatistikler ve Ek’ler, Der. Ali Çankaya, Mars Matbaası, Ankara 1970-71.

İnternet Kaynakları

BASKICI, Murat, **Mekteb-i Mülkiye'den Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne 150 yıllık Kronoloji**, Ankara üniversitesi web sitesi, www.politics.ankara.edu.tr/MM-kronoloji.pdf Erişim tarihi 26.09.2011.

www.basbakanlik.gov.tr

[www.mfa.gov.tr/dışışleri bakanları listesi.tr](http://www.mfa.gov.tr/disissleri-bakanlari-listesi.tr)

23/02/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/mekteb-i-mulkiye-siyasal-bilgiler-okulu/?pdf=3488> adresinden erişilmiştir